

Brexit: začátek konce Evropské unie?

PhDr. Jiří Malý, Ph.D.

ředitel Institutu evropské integrace, NEWTON College, a. s.

Vědeckopopularizační seminář
Brexit, imigrace, finanční rizika: zvládne EU své krize?
Brno, 11. listopadu 2016

Projekt byl v období 1. 9. 2009 – 31. 8. 2012 spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky, od 1. 9. 2012 do 31. 8. 2017 se projekt nachází ve fázi udržitelnosti.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Od vstupu do ES k rozhodnutí o odchodu z EU

17. 10. 1972 – britská královna udělila souhlas zákonu o podmínkách vstupu Velké Británie do Evropských společenství (European Communities Act 1972), schválenému britským parlamentem

1. 1. 1973 – vstup Velké Británie (společně s Irskem a Dánskem) do Evropských společenství, která se postupně přeměnila na Evropskou unii (EU existuje od roku 1993)

➤ velké výhrady Velké Británie k evropské integraci

5. 6. 1975 – referendum o členství Velké Británie v ES

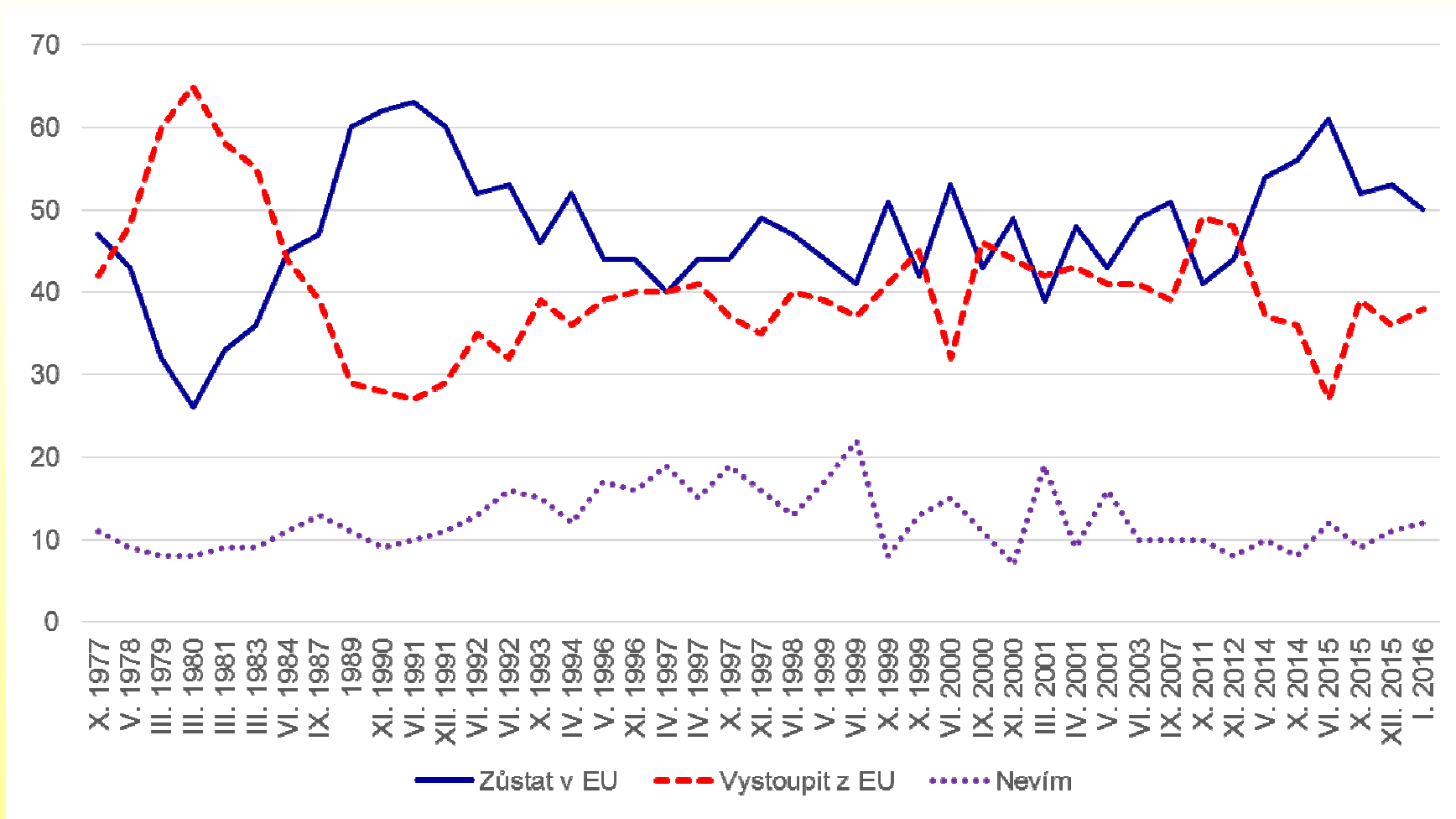
➤ pro pokračování členství v ES – 67,2 % hlasujících

➤ účast v referendu – 64 %

- přetrvávání značných výhrad Velké Británie k evropské integraci
- podle průzkumů veřejného mínění byla podpora členství Velké Británie v ES, resp. v EU nejednoznačná
- zahraniční tlak na udržení členství Velké Británie v ES, resp. v EU (zejména ze strany USA a jejich zpravodajské služby CIA)

Od vstupu do ES k rozhodnutí o odchodu z EU

Graf 1 – Vývoj podpory členství Velké Británie v EU (podle průzkumů, v %)

Pramen: Ipsos MORI

Od vstupu do ES k rozhodnutí o odchodu z EU

„Evropská unie byla od samého počátku americkým projektem. Byl to právě Washington, který byl hlavním tahounem evropské integrace na konci čtyřicátých let a tuto integraci za vlády Trumana, Eisenhowera, Kennedyho, Johnsona a Nixona také financoval. Euroskeptici ve Velké Británii tento fakt jaksi přehlédli...

Byla to Trumanova vláda, která donutila Francii, aby se dohodla s Německem. Dokonce jí hrozila tím, že v opačném případě jí nebude poskytovat pomoc v rámci Marshallova plánu. Trumanova motivace byla zřejmá. Jaltská dohoda byla porušována a americký prezident chtěl vytvořit jednotnou frontu, která by bránila Kremlu v další expanzi poté, co se zmocnil Československa. Federalista Jean Monnet pak žil dlouhou dobu v USA a Charles de Gaulle ho dokonce považoval za agenta USA. A dnes je známo i to, že americké tajné služby pracovaly tvrdě na tom, aby se společného evropského projektu účastnila také Velká Británie.

V USA dokonce vznikl Výbor pro sjednocenou Evropu (ACUE) a v jeho čele seděli i vysocí představitelé CIA. Spojené státy americké tak na jedné straně aktivně financovaly hnutí za sjednocenou Evropu, na druhé straně se však snažily eliminovat přístup sjednocené Evropy k jiným zdrojům, který by snížil její závislost na USA. Na tom všem přitom není nic pobuřujícího, protože Spojené státy americké jednaly v celkovém kontextu studené války.“

Od vstupu do ES k rozhodnutí o odchodu z EU

„Politická obnova Evropy byla nakonec velkým úspěchem. Na cestě k ní ovšem docházelo i k chybám. Jednou z takových velkých chyb byla snaha o prosazení měnové unie bez toho, aby se o ní vedla odpovídající debata. Tato debata měla být zdržována až do doby, kdy už nebylo reálně možné od projektu couvnout. Z dnešního pohledu dluhově-deflační pasti v eurozóně to nebyla ta nejlepší volba.

Tyto události jsou už dávnou minulostí, její znalost se ovšem někdy hodí... Mezi USA a EU určitě nepanuje stav zamilovanosti. Koneckonců jeden z vrcholných amerických představitelů během ukrajinské krize tento vztah vystihl slovy: „Fuck the EU.“ I přesto však ve Spojených státech amerických převažuje názor, že západní liberální systém je nyní ohrožován hned z několika stran, a jednota EU se tak musí podporovat... Z tohoto pohledu tak pro Spojené státy americké a jejich spojence není čas na to, aby Velká Británie zkoušela zapalovat dynamit v křehkých evropských strukturách.“

Ambrose Evans-Pritchard: The European Union always was a CIA project, as Brexiteers discover. The Telegraph, 27. 4. 2016

Od vstupu do ES k rozhodnutí o odchodu z EU

Významné výjimky Velké Británie z pravidel EU

- snaha udržet členství Velké Británie v EU
- **1984** – britský rabat
 - sleva z plateb Velké Británie do rozpočtu EU (66 % z rozdílu mezi jejími platbami do rozpočtu EU a jejími příjmy z rozpočtu EU)
 - britský rabat v roce 2015 – 5,4 mld. eur
- **1992** – podpis Maastrichtské smlouvy zakládající EU – pro Velkou Británii (a později i Dánsko) trvalá výjimka z povinnosti zavést euro
 - Velká Británie nepodléhá povinnosti zavést euro po splnění všech podmínek a není podřízena Paktu stability a růstu určujícím rozpočtová pravidla pro eurozónu
- **1997** – podpis Amsterdamské smlouvy – pro Velkou Británii (a Irsko) trvalá výjimka z účasti v schengenském prostoru
 - Velká Británie na svých hranicích provádí hraniční a pasové kontroly a má výjimky z pravidel v oblasti společné vízové, azylové a imigrační politiky EU

Od vstupu do ES k rozhodnutí o odchodu z EU

Významné výjimky Velké Británie z pravidel EU

- **2007** – podpis Lisabonské smlouvy – pro Velkou Británii (a Polsko) výjimka z uplatňování Listiny základních práv Evropské unie
- **2012** – Velká Británie nepodepsala Smlouvu o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii, která zpřísnila rozpočtová pravidla pro všechny země eurozóny a další členské státy EU, které se ke smlouvě připojily
- přes všechny získané výjimky přetrvávaly ve Velké Británii značné výhrady k evropskému integračnímu procesu
- otázka pokračování členství Velké Británie v EU zůstávala stále živou a kontroverzní

Od vstupu do ES k rozhodnutí o odchodu z EU

Cesta k referendu o členství Velké Británie v EU

- podle průzkumů prováděných od roku 2011 hrozil neúspěch Konzervativní strany britského premiéra Davida Camerona v příštích volbách do Dolní sněmovny plánovaných na květen 2015
- **leden 2013** – David Cameron slíbil konání referenda o členství Velké Británie v EU nejpozději v roce 2017, jestliže jeho Konzervativní strana ve volbách do Dolní sněmovny v roce 2015 zvítězí
- **7. 5. 2015** – vítězství Konzervativní strany ve volbách do Dolní sněmovny (zisk nadpoloviční většiny 330 mandátů z celkových 650)
- následovala jednání Velké Británie s ostatními státy EU o reformě EU a dalších výjimkách pro Velkou Británii
 - cíl – zaručit a upevnit zvláštní postavení Velké Británie v EU, a tak umožnit britské vládě doporučit voličům hlasovat v referendu pro setrvání Velké Británie v EU, avšak při dojednaných zvláštních podmínkách členství

Od vstupu do ES k rozhodnutí o odchodu z EU

Cesta k referendu o členství Velké Británie v EU

- **19. 2. 2016** – uzavření kompromisní dohody mezi Velkou Británií a ostatními státy EU
 - snížení sociálních benefitů pro občany ostatních členských států EU pracující ve Velké Británii
 - Velká Británie se nemusí podílet na prohubování evropské integrace a vytváření stále užší Unie
 - státy EU mimo eurozónu mají možnost zkoumat legislativní návrhy eurozóny, pokud by je považovaly za diskriminační
 - zvýšení konkurenceschopnosti EU omezením nadměrné regulace, snížením administrativní zátěže a prováděním aktivnější obchodní politiky
- **20. 2. 2016** – David Cameron vyhlásil referendum o členství Velké Británie v EU na 23. 6. 2016 a doporučil britským voličům hlasovat pro setrvání Velké Británie v EU

Od vstupu do ES k rozhodnutí o odchodu z EU

Kampaň před referendem o členství Velké Británie v EU

Zastánci členství Velké Británie v EU

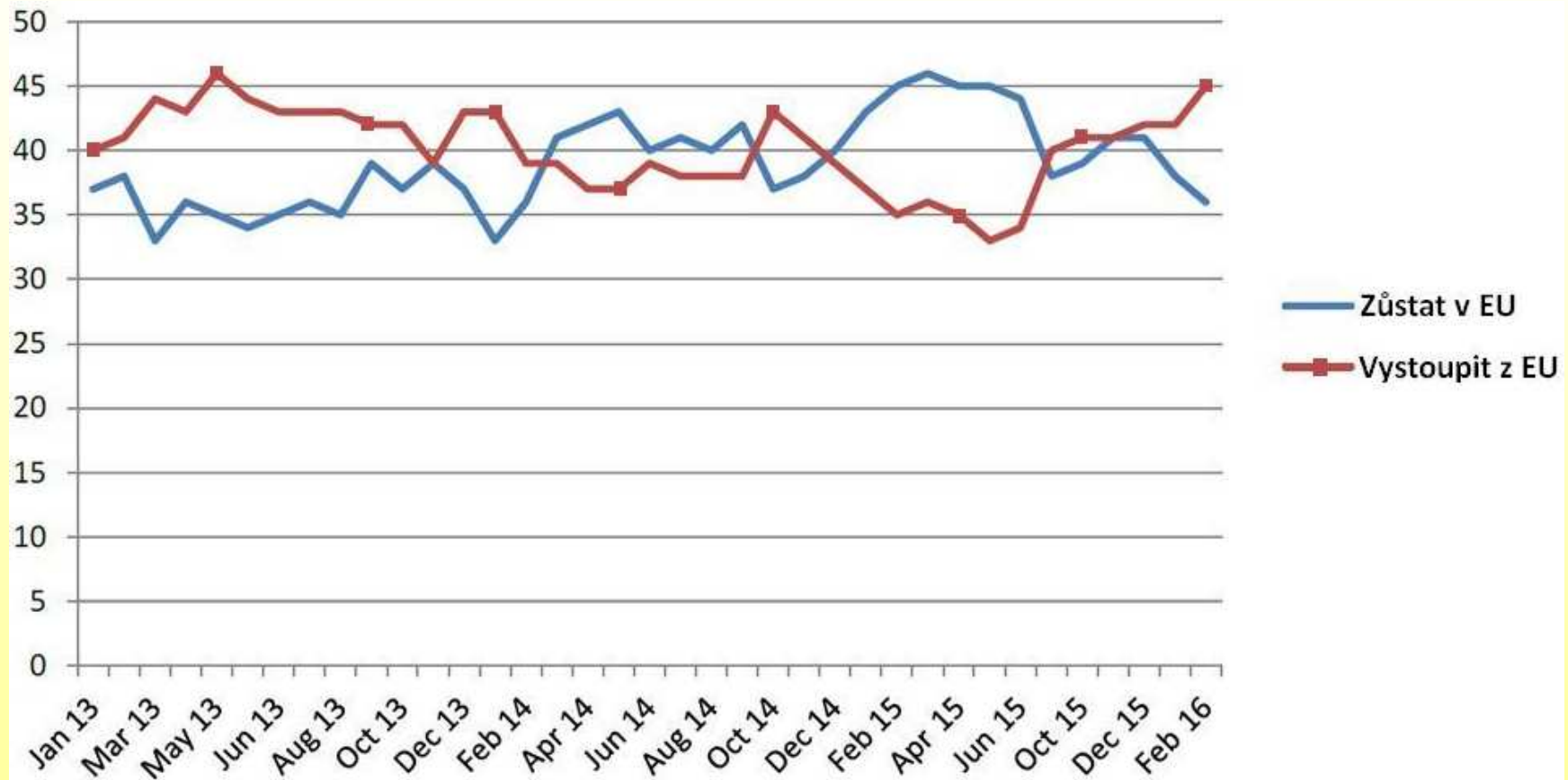
- zdůrazňování ekonomických výhod zapojení Velké Británie do jednotného vnitřního trhu EU
- varování před ekonomickými riziky, resp. negativními ekonomickými šoky v případě vítězství zastánců brexitu v referendu

Odpůrci členství Velké Británie v EU

- nedostatečnost dohody mezi Velkou Británií a ostatními státy EU
- zdůrazňování negativních důsledků, nákladnosti a nepotřebnosti předpisů EU a byrokracie EU pro britskou ekonomiku
- nutnost obnovit suverenitu Velké Británie a vrátit rozhodování zpět do rukou britských občanů, britského parlamentu a britské vlády
- možnost lepší kontroly a snížení imigrace do Velké Británie
- úspora britských plateb do rozpočtu EU ve výši 16,4 mld. eur ročně
- kampaň za brexit vedli i někteří ministři Cameronovy vlády a část poslanců jeho Konzervativní strany

Průzkumy před britským referendem

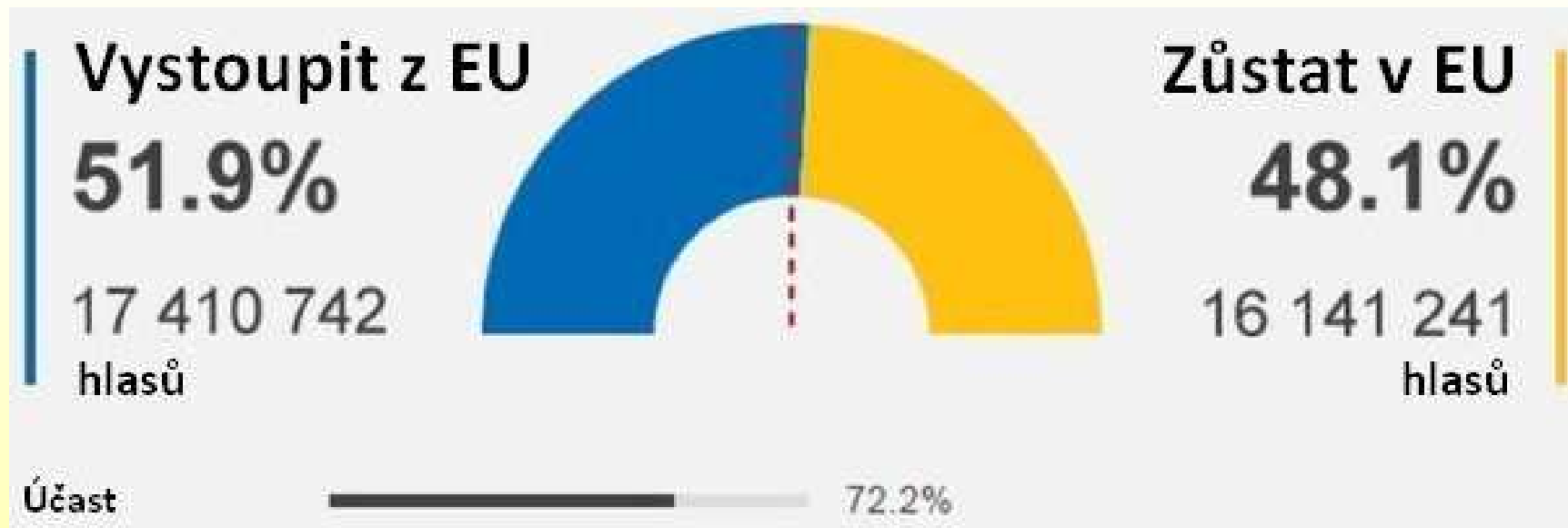
Graf 2 – Vývoj výsledků průzkumů veřejného mínění k referendu o členství Velké Británie v EU (v %)

Pramen: YouGov

Výsledky britského referenda (23. 6. 2016)

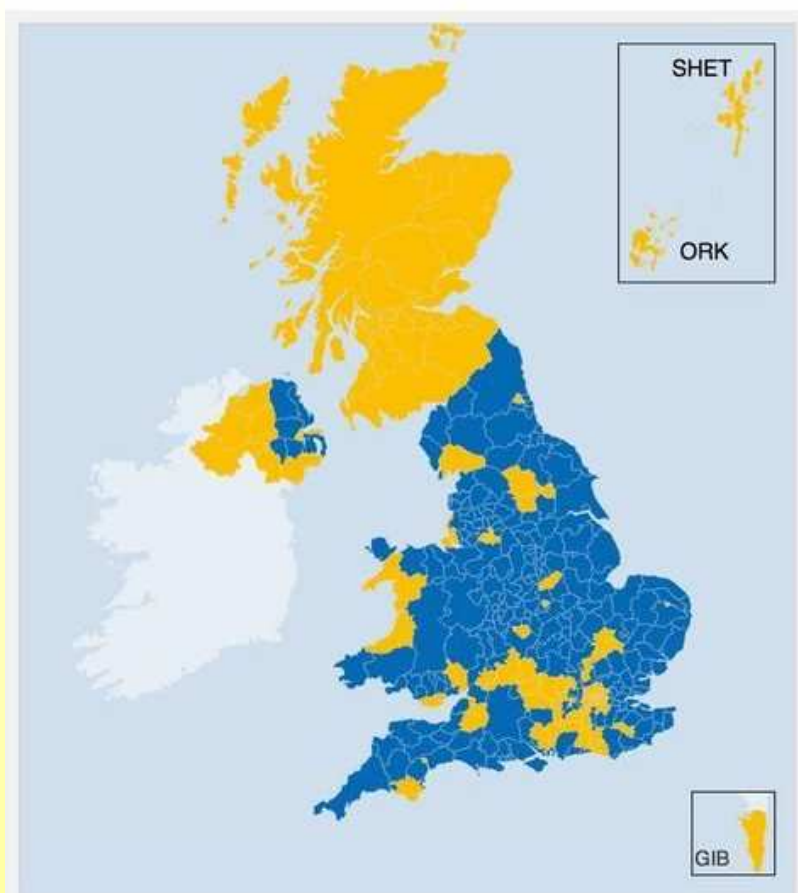
Graf 3 – Celkové výsledky referenda o členství Velké Británie v EU

Pramen: BBC

Výsledky britského referenda (23. 6. 2016)

Graf 4 – Výsledky referenda o členství Velké Británie v EU podle zemí

■ Vystoupit z EU ■ Zůstat v EU

England

Northern Ireland

Scotland

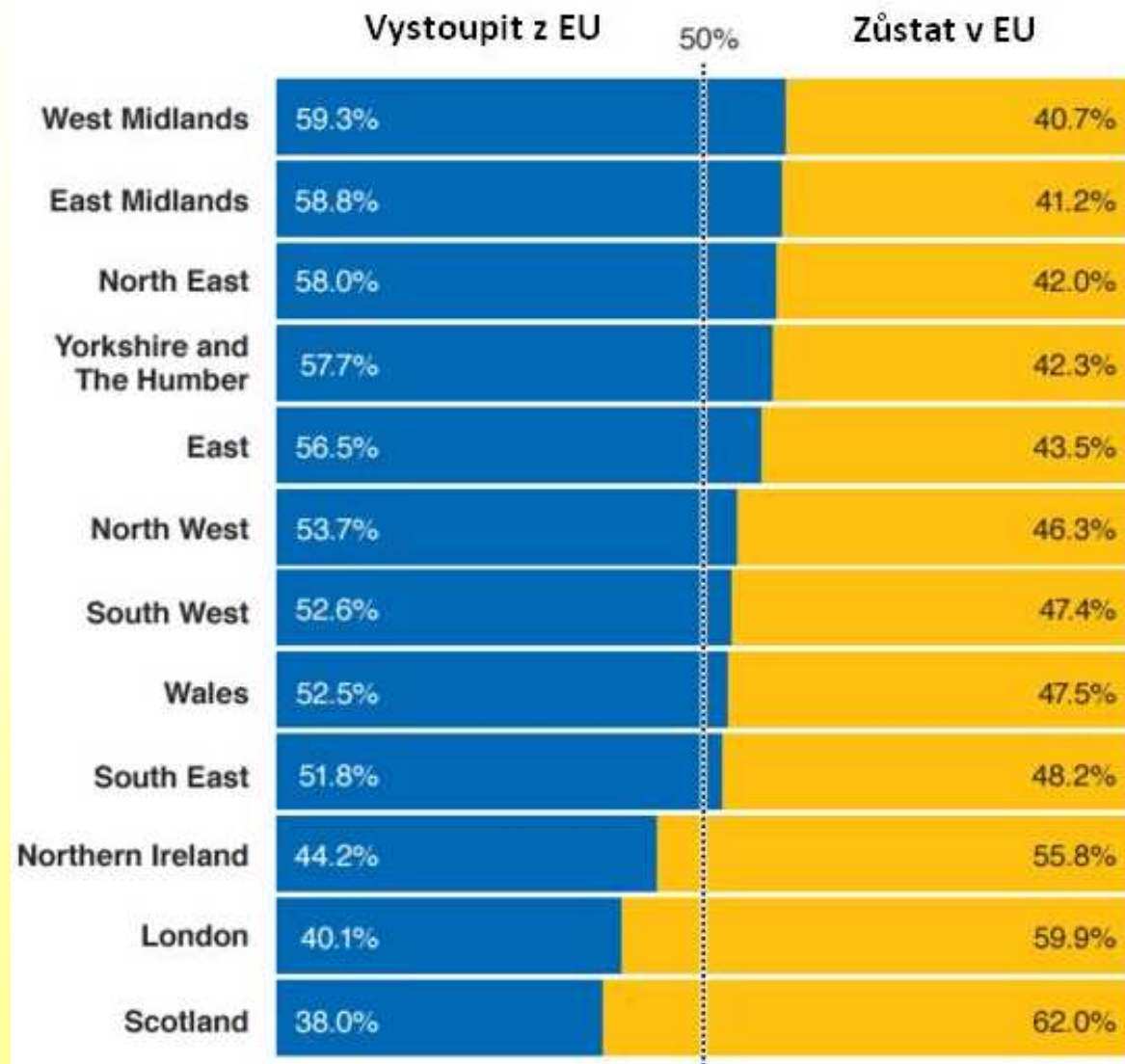

Wales

Výsledky britského referenda (23. 6. 2016)

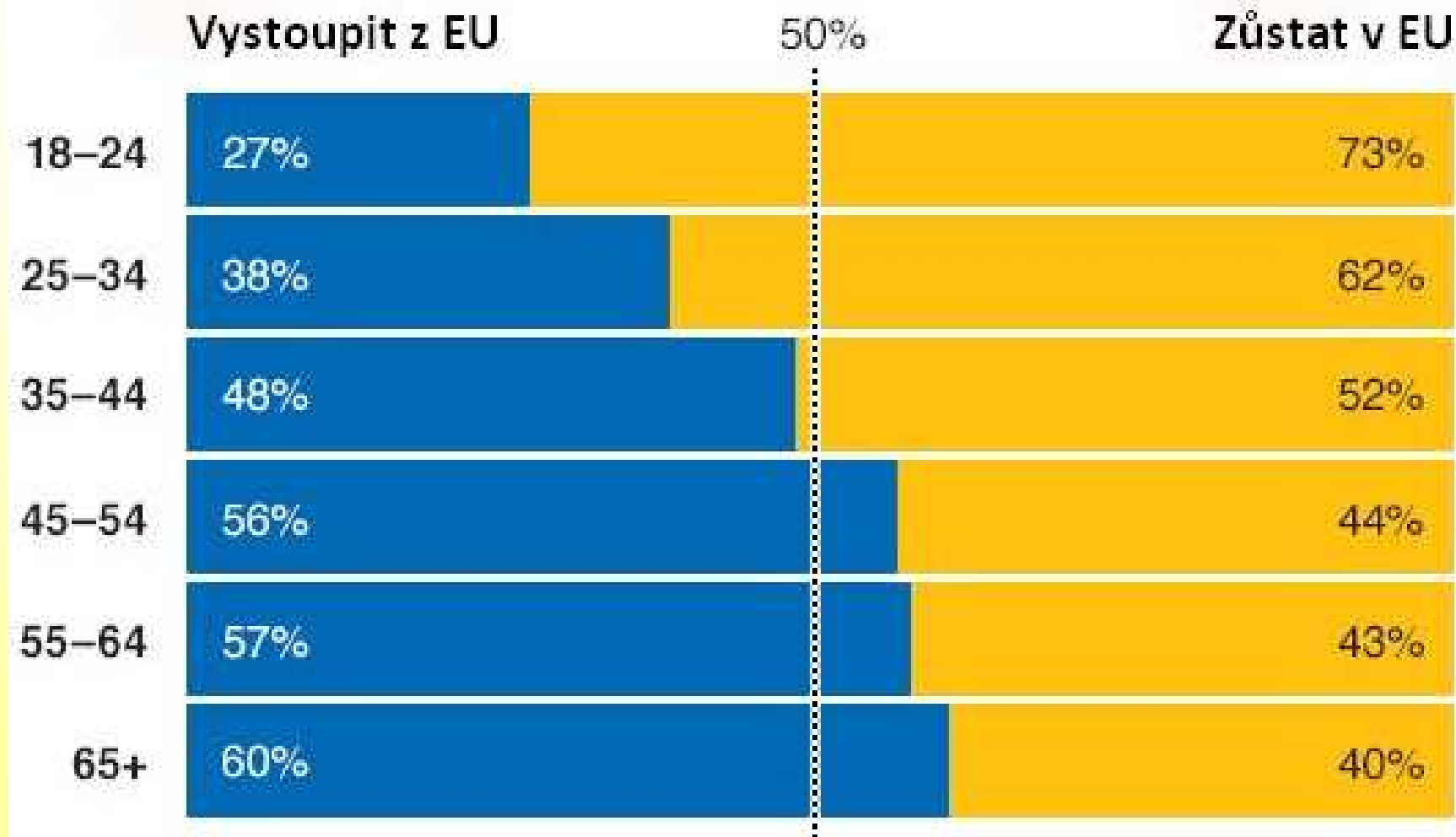
Graf 5 – Výsledky referenda o členství Velké Británie v EU podle regionů

Pramen: BBC

Výsledky britského referenda (23. 6. 2016)

Graf 6 – Výsledky referenda o členství Velké Británie v EU podle věkových skupin (odhad na základě průzkumu)

Pramen: Lord Ashcroft Polls; BBC

Vývoj po britském referendu a cesta k brexitu

- **24. 6. 2016** – David Cameron rezignoval na post britského premiéra a předsedy Konzervativní strany
- **11. 7. 2016** – Theresa Mayová novou předsedkyní Konzervativní strany
- **13. 7. 2016** – Theresa Mayová jmenována novou britskou premiérkou
- výsledek referenda ve prospěch brexitu
 - není právně závazný
 - britská vláda a parlament s ním mohou naložit podle svého uvážení – buď ho respektovat, nebo ho odmítnout
 - nespouští formální proces odchodu Velké Británie z EU

Vývoj po britském referendu a cesta k brexitu

Článek 50 Smlouvy o Evropské unii – upravuje formální postup vyjednávání o vystoupení členské země z EU

- *„Každý členský stát se v souladu se svými ústavními předpisy může rozhodnout z Unie vystoupit. Členský stát, který se rozhodne vystoupit, oznámí svůj záměr Evropské radě. S ohledem na pokyny Evropské rady Unie sjedná a uzavře s tímto státem dohodu o podmínkách jeho vystoupení, s přihlédnutím k rámci jeho budoucích vztahů s Unií... Smlouvy přestávají být pro dotyčný stát použitelné dnem vstupu dohody o vystoupení v platnost, nebo nedojde-li k tomu, dva roky po oznámení jeho záměru vystoupit, nerozhodne-li Evropská rada jednomyslně po dohodě s dotyčným členským státem o prodloužení této lhůty...“*
- také britská vláda bude muset zahájit odchod Velké Británie z EU tímto způsobem, tedy oznámit Evropské radě záměr Velké Británie vystoupit z EU v souladu s článkem 50 Smlouvy o Evropské unii
- pak začnou oficiální rozhovory o vystoupení Velké Británie z EU

Vývoj po britském referendu a cesta k brexitu

Reakce příznivců setrvání Velké Británie v EU – nerespektovat nebo zvrátit výsledek referenda

- požadavek na opakování referenda – předpoklad, že v dalším referendu by se voliči vyslovili pro členství Velké Británie v EU
- Skotsko – nerespektovat výsledek referenda, protože ve Skotsku většina voličů hlasovala pro zachování členství v EU
 - skotská první ministryně Nicola Sturgeonová chce udržet Skotsko v EU a připravit další referendum o nezávislosti Skotska
 - předcházející referendum o nezávislosti Skotska – v roce 2014, 55,3 % hlasujících odmítlo nezávislost Skotska
- požadavek, aby britská vláda zahájila oficiální vyjednávání o vystoupení Velké Británie z EU v souladu s článkem 50 Smlouvy o Evropské unii až po obdržení souhlasu britského parlamentu
 - žaloba k Vrchnímu soudu Anglie a Walesu s tímto požadavkem
 - předpoklad, že mezi členy parlamentu převažují zastánci členství Velké Británie v EU, takže parlament nemusí vládě souhlas udělit

Vývoj po britském referendu a cesta k brexitu

Stanovisko britské vlády – cesta k brexitu

- respektovat výsledek referenda
- **20. 7. 2016** – Velká Británie se vzdala svého předsednictví Rady EU plánovaného na 2. pololetí 2017
- **koncem března 2017** – zahájit oficiální vyjednávání o vystoupení Velké Británie z EU v souladu s článkem 50 Smlouvy o Evropské unii
- britská vláda může spustit oficiální vyjednávání o brexitu sama bez schválení britským parlamentem
- zrušit zákon European Communities Act 1972
- legislativu EU nechat v platnosti i po vystoupení Velké Británie z EU, právní předpisy EU pak upravovat či rušit postupně podle potřeby

Vývoj po britském referendu a cesta k brexitu

Stanovisko britské vlády – cesta k brexitu

- *„Jsou zde demokraticky zvolení politici, kteří vážně navrhují, že by vláda měla hledat cestu, jak ignorovat výsledek referenda a nechat Velkou Británii v Evropské unii. Nemohu to říct jasněji: Brexit znamená brexit a pokusíme se, aby přinesl úspěch. Neuskuteční se žádné pokusy zůstat v Unii nebo se k ní znovu připojit zadními vrátky, ani žádné další referendum. Země zvolila opuštění Evropské unie a já jako premiérka zajistím, abychom ji opustili.“*

Theresa Mayová, předsedkyně Konzervativní strany, 11. 7. 2016

- *„Zrušení European Communities Act 1972 bude znamenat první krok, aby se Velká Británie zase stala svrchovanou a nezávislou zemí a moc se vrátila voleným institucím v naší zemi.“*

Theresa Mayová, britská premiérka, rozhovor pro The Sunday Times, 2. 10. 2016

Vývoj po britském referendu a cesta k brexitu

Stanovisko britské vlády – cesta k brexitu

- *„Brexit znamená brexit a my ho proměníme v úspěch. Výsledek referenda byl jasný. Byl legitimní. Budeme věřit britskému lidu. Velká Británie opustí Evropskou unii... Velká Británie se po odchodu z EU stane opět nezávislou a suverénní zemí. Zákony se už nebudou dělat v Bruselu, ale ve Westminsteru. Tyto zákony nebudou interpretovat soudci v Lucemburku, ale soudy v této zemi.“*
- *„Budeme vyjednávat jako Spojené království a Evropskou unii jako Spojené království opustíme.“*
- *„Podoba vztahů s EU bude zcela nová a nelze o ní uvažovat s ohledem na minulost ani jako o švýcarském či norském modelu. S Unií bude chtít Velká Británie setrvat v partnerském a obchodním vztahu a spolupracovat především v otázkách bezpečnosti... Po brexitu bude moci Velká Británie znovu rozhodovat o svých vlastních záležitostech včetně způsobu kontroly imigrace.“*

Theresa Mayová, britská premiérka, projev na výroční konferenci Konzervativní strany v Birminghamu, 2. 10. 2016

Vývoj po britském referendu a cesta k brexitu

Stanovisko britské vlády – cesta k brexitu

- **3. 11. 2016** – rozsudek Vrchního soudu Anglie a Walesu – k zahájení vyjednávání o brexitu je nutný souhlas britského parlamentu
- reakce britské vlády
 - nesouhlas s rozsudkem Vrchního soudu Anglie a Walesu, odvolání proti tomuto rozsudku k Nejvyššímu soudu Spojeného království
 - pokračování příprav k zahájení vyjednávání o brexitu v souladu s článkem 50 Smlouvy o Evropské unii i přes soudní rozhodnutí
- *„Země hlasovala pro odchod z Evropské unie v referendu, které parlament schválil zákonem. A vláda je odhodlána výsledek referenda respektovat. Proti tomuto rozsudku se odvoláme.“*

mluvčí britské vlády, 3. 11. 2016

Ekonomický vývoj Velké Británie po referendu

- zastánci setrvání Velké Británie v EU varovali před ekonomickými riziky, resp. negativními ekonomickými šoky v případě vítězství brexitu v referendu
- skutečný vývoj britské ekonomiky několik měsíců po referendu tyto obavy zatím nepotvrzuje
- měnový kurz britské libry
 - znehodnocení o 15 %
 - 23. 6. 2016 – 1,314 EUR/GBP
 - 31. 10. 2016 – 1,115 EUR/GBP
- reálný HDP, průmyslová výroba, tržby v maloobchodě
 - příznivý vývoj
 - znehodnocení měnového kurzu britské libry zřejmě zatím dokázalo absorbovat nejistoty a rizika vyplývající z očekávaného brexitu pro reálnou ekonomiku Velké Británie

Ekonomický vývoj Velké Británie po referendu

Tabulka 1 – Makroekonomický vývoj Velké Británie v roce 2016
(změny oproti stejnému období předcházejícího roku, v %)

	2016								
	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září
Průmyslová výroba	0,6	-1,1	0,4	4,3	3,6	1,1	2,3	1,9	:
Tržby v maloobchodě	4,9	4,3	3,6	4,1	5,3	3,9	6,0	6,6	4,1
	1. čtvrtletí			2. čtvrtletí			3. čtvrtletí		
Reálný HDP	1,9			2,1			2,3		

Pramen: Eurostat; Office for National Statistics

Důsledky brexitu pro EU

Tabulka 2 – Postavení Velké Británie v rámci EU a ztráty EU způsobené brexitem (údaje z roku 2015)

	Obyvatelstvo		HDP v běžných cenách		Platby do rozpočtu EU	
	v mil.	podíl na EU-28 v %	v mld. eur	podíl na EU-28 v %	v mld. eur	podíl na EU-28 v %
Velká Británie	64,9	12,8	2 577,3	17,5	16,4	11,6
Německo	81,2	16,0	3 032,8	20,6	30,2	21,4
Francie	66,8	13,1	2 181,1	14,8	22,5	15,9
Itálie	60,8	12,0	1 642,4	11,2	16,5	11,7
Česko	10,5	2,1	167,0	1,1	1,5	1,1
Slovensko	5,4	1,1	78,7	0,5	0,8	0,6
EU-28 (včetně Velké Británie)	508,2	100,0	14 702,1	100,0	141,2	100,0
EU-27 (bez Velké Británie)	443,3	87,2	12 124,8	82,5	124,8	88,4

Pramen: Eurostat; Konečné přijetí (EU, Euratom) 2015/339 souhrnného rozpočtu Evropské unie na rozpočtový rok 2015

Důsledky brexitu pro EU

Tabulka 3 – Porovnání makroekonomického vývoje Velké Británie a EU

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
HDP/obyv. v PPP (v %, EU-28 = 100 %)	Velká Británie	117	114	112	108	106	107	108	109	110
	Eurozóna	108	108	108	108	108	107	107	107	106
	EU-28	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Růst reálného HDP (v %)	Velká Británie	2,6	-0,6	-4,3	1,9	1,5	1,3	1,9	3,1	2,2
	Eurozóna	3,0	0,4	-4,5	2,1	1,5	-0,9	-0,3	1,2	2,0
	EU-28	3,0	0,4	-4,4	2,1	1,7	-0,5	0,2	1,6	2,2
Míra nezaměstnanosti (v %)	Velká Británie	5,3	5,6	7,6	7,8	8,1	7,9	7,6	6,1	5,3
	Eurozóna	7,5	7,6	9,6	10,2	10,2	11,4	12,0	11,6	10,9
	EU-28	7,2	7,0	9,0	9,6	9,7	10,5	10,9	10,2	9,4
Saldo veřejných rozpočtů (v % HDP)	Velká Británie	-2,9	-4,9	-10,2	-9,6	-7,6	-8,3	-5,7	-5,7	-4,3
	Eurozóna	-0,6	-2,2	-6,3	-6,2	-4,2	-3,6	-3,0	-2,6	-2,1
	EU-28	-0,9	-2,4	-6,6	-6,4	-4,6	-4,3	-3,3	-3,0	-2,4
Veřejný dluh (v % HDP)	Velká Británie	42,0	50,2	64,5	76,0	81,6	85,1	86,2	88,1	89,1
	Eurozóna	65,0	68,6	78,4	83,8	86,1	89,5	91,3	92,0	90,4
	EU-28	57,5	60,7	72,8	78,4	81,1	83,8	85,7	86,7	85,0

Pramen: Eurostat

Důsledky brexitu pro EU

Tabulka 4 – Pokles významu EU ve světové ekonomice

	Podíl na světovém HDP v paritě kupní síly (v %)							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Čína	11,0	11,6	13,0	13,8	14,6	14,7	15,8	16,6
USA	21,6	20,7	20,5	19,8	19,2	19,5	16,5	15,9
Indie	4,6	4,8	5,2	5,5	5,7	5,7	6,6	6,8
Japonsko	6,7	6,4	6,0	5,9	5,7	5,5	4,6	4,4
Německo	4,4	4,4	4,3	4,2	4,1	3,8	3,4	3,4
Rusko	3,2	3,3	3,0	3,0	2,9	3,0	3,4	3,3
Brazílie	2,8	2,9	2,9	2,9	3,0	2,8	3,0	3,0
Velká Británie	3,7	3,2	2,8	2,9	2,8	2,8	2,3	2,4
Francie	3,4	3,4	3,4	3,3	3,2	2,7	2,5	2,4
Itálie	2,8	2,8	2,7	2,6	2,5	2,2	2,0	2,0
EU-28 (včetně Velké Británie)	22,5	22,1	21,3	20,7	20,0	19,2	17,2	17,1
EU-27 (bez Velké Británie)	:	:	:	:	:	:	14,9	14,7

Pramen: Eurostat

Důsledky brexitu pro EU

- největší hrozba pro EU – brexit bude příkladem pro jiné země EU
 - Velká Británie nebude jediná, ale první země, která odejde z EU
 - tuto hrozbu umocňuje fakt, že výsledek referenda ve prospěch brexitu zatím nevyvolal žádnou ekonomickou katastrofu
- v posledních letech – v zemích EU rostou volební preference a zlepšují se volební výsledky politických stran s kritickým pohledem na současné fungování EU a další prohlubování evropské integrace
- reakce voličů na kumulaci závažných problémů a krizí v EU v posledních několika letech
 - dluhová krize v některých zemích eurozóny
 - problémy finančního sektoru v některých státech EU
 - migrační krize v EU
 - zhoršená bezpečnostní situace a nárůst počtu teroristických útoků v řadě zemí EU
- EU nedokáže problémy a krize účinně řešit – spíše jen zmírňuje jejich následky namísto odstraňování jejich příčin

Důsledky brexitu pro EU

Tabulka 5a – Volební výsledky politických stran s kritickým pohledem na EU a prohlubování evropské integrace

Země, region	Politická strana	Datum, specifikace	Výsledek	Datum, specifikace	Výsledek
Dánsko	Dánská lidová strana (DF)	15. 9. 2011 Volby do parlamentu	12,3 % 22 mandátů (3. místo)	18. 6. 2015 Volby do parlamentu	21,1 % 37 mandátů (2. místo)
Rakousko, Štýrsko	Svobodná strana Rakouska (FPÖ)	26. 9. 2010 Volby do zemského sněmu	10,7 % 6 mandátů (3. místo)	31. 5. 2015 Volby do zemského sněmu	26,8 % 14 mandátů (3. místo)
Rakousko, Horní Rakousy	Svobodná strana Rakouska (FPÖ)	27. 9. 2009 Volby do zemského sněmu	15,3 % 9 mandátů (3. místo)	27. 9. 2015 Volby do zemského sněmu	30,4 % 18 mandátů (2. místo)
Rakousko, Vídeň	Svobodná strana Rakouska (FPÖ)	10. 10. 2010 Volby do zemského sněmu	25,8 % 27 mandátů (2. místo)	11. 10. 2015 Volby do zemského sněmu	30,8 % 34 mandátů (2. místo)
Polsko	Právo a spravedlnost	9. 10. 2011 Volby do Sejmu (dolní komora parlamentu)	29,9 % 157 mandátů (2. místo)	25. 10. 2015 Volby do Sejmu (dolní komora parlamentu)	37,6 % 235 mandátů (1. místo)
Polsko	Právo a spravedlnost	9. 10. 2011 Volby do Senátu (horní komora parlamentu)	31 mandátů (2. místo)	25. 10. 2015 Volby do Senátu (horní komora parlamentu)	61 mandátů (1. místo)
Francie	Národní fronta (FN)	21. 3. 2010 Volby do regionálních rad, 2. kolo	9,2 % 118 mandátů (3. místo)	13. 12. 2015 Volby do regionálních rad, 2. kolo	27,4 % 358 mandátů (3. místo)

Důsledky brexitu pro EU

Tabulka 5b – Volební výsledky politických stran s kritickým pohledem na EU a prohlubování evropské integrace

Země, region	Politická strana	Datum, specifikace	Výsledek	Datum, specifikace	Výsledek
Německo, Sasko-Anhaltsko	Alternativa pro Německo (AfD)	20. 3. 2011 Volby do zemského sněmu	-	13. 3. 2016 Volby do zemského sněmu	24,2 % 24 mandátů (2. místo)
Německo, Bádensko-Württembersko	Alternativa pro Německo (AfD)	27. 3. 2011 Volby do zemského sněmu	-	13. 3. 2016 Volby do zemského sněmu	15,1 % 23 mandátů (3. místo)
Německo, Porýní-Falc	Alternativa pro Německo (AfD)	27. 3. 2011 Volby do zemského sněmu	-	13. 3. 2016 Volby do zemského sněmu	12,6 % 14 mandátů (3. místo)
Rakousko	Svobodná strana Rakouska (FPÖ)	25. 4. 2010 Prezidentské volby, 1. kolo	15,2 % (2. místo)	24. 4. 2016 Prezidentské volby, 1. kolo	35,1 % (1. místo)
Rakousko	Svobodná strana Rakouska (FPÖ)	-	-	22. 5. 2016 (anulováno) Prezidentské volby, 2. kolo (opakování 4. 12. 2016)	49,7 % (2. místo)
Německo, Meklenbursko-Přední Pomořansko	Alternativa pro Německo (AfD)	4. 9. 2011 Volby do zemského sněmu	-	4. 9. 2016 Volby do zemského sněmu	20,8 % 18 mandátů (2. místo)
Německo, Berlín	Alternativa pro Německo (AfD)	18. 9. 2011 Volby do zemského sněmu	-	18. 9. 2016 Volby do zemského sněmu	14,2 % 25 mandátů (5. místo)

Důsledky brexitu pro EU

Tabulka 6 – Volební výsledky a volební preference politických stran s kritickým pohledem na EU a prohlubování evropské integrace

Země	Politická strana	Datum, specifikace	Výsledek	Datum, specifikace	Výsledek
Rakousko	Svobodná strana Rakouska (FPÖ)	29. 9. 2013 Volby do Národní rady (dolní komora parlamentu)	20,5 % 40 mandátů (3. místo)	8. 10. 2016 Volební preference (průzkum – Gallup)	34 % (1. místo)
Francie	Národní fronta (FN) – Marine Le Pen	21.-22. 4. 2012 Prezidentské volby, 1. kolo	17,9 % (3. místo)	9.-18. 9. 2016 Volební preference (průzkum – Ipsos)	29 % (1. místo)

Důsledky brexitu pro EU

Referenda v zemích EU v roce 2016

- **6. 4. 2016** – Nizozemsko
 - referendum o asociační dohodě mezi EU a Ukrajinou
 - 61 % hlasujících asociační dohodu odmítlo
- **2. 10. 2016** – Maďarsko
 - referendum o kvótách na přerozdělování imigrantů mezi členské státy EU
 - 98,4 % hlasujících kvóty odmítlo

Orgány EU prosazují „evropská řešení“ a „více Evropy“

- v situaci rostoucích protiunijních nálad voličů orgány EU usilují o další prohlubování integrace zbylé EU-27, což by podle jejich názoru mělo samo o sobě pomoci problémy a krize v EU vyřešit
- údaje Eurostatu, Mezinárodního měnového fondu nebo Světového ekonomického fóra však ukazují, že koncept stále užší evropské integrace nedokáže automaticky zajistit řešení problémů a krizí EU
 - zvětšují se makroekonomické rozdíly mezi členskými státy EU

Důsledky brexitu pro EU

Negativní, arogantní a zastrašující reakce vrcholných představitelů EU na výsledek britského referenda

- *„Tohle je naposledy, co tu tleskáte. Do určité míry jsem opravdu překvapený, že jste tady. Bojujete přece za odchod. Britský lid hlasoval pro odchod. Tak proč jste tady?“*
Jean-Claude Juncker, předseda Evropské komise, v projevu v Evropském parlamentu směrem ke členům Strany nezávislosti Spojeného království (UKIP), 28. 6. 2016
- *„Jedinou možnou alternativou pro tvrdý brexit je žádný brexit. Bez ohledu na to, že nyní tomu nikdo nevěří. Celá kampaň ve prospěch brexitu ukázala, že Velká Británie touží po absolutní svobodě, zrušení právních předpisů EU a odmítnutí volného pohybu osob z ostatních členských zemí EU a že nechce přispívat do společného rozpočtu EU. Takový přístup má následky. Pro pozici britské vlády i celý vyjednávací proces. To v podstatě znamená radikální oslabení vztahů s EU. Což je věc, kterou lze pojmenovat jako tvrdý brexit.“*
Donald Tusk, předseda Evropské rady, 13. 10. 2016

Důsledky brexitu pro EU

Rizika pro budoucnost EU

- snaha EU učinit brexit pro Velkou Británii nákladným, aby neinspiroval další země k vystoupení z EU
- poškození ekonomických a dalších vztahů s Velkou Británií
- snaha dále prohlubovat integraci zbylé EU-27 (bez Velké Británie) v situaci rostoucích protiunijních nálad voličů
- arogantní a zstrašující jednání s odpůrci konceptu stále více integrované Evropy
- Evropskou unii může za takových podmínek čekat osud všech velkých říší z minulosti – rozpad

Děkuji za pozornost